

Poslání a kvalifikace členů staršovstva ve sboru

I/ Církev je duchovním organismem i organizací

Církev je Boží vyvolený lid, který přijal Ježíše Krista za svého Spasitele a Pána a z moci Ducha svatého se znovuzrodil k novému životu a je zmocňován ke službě Bohu a lidem v tomto světě. Je duchovním organismem, tělem Ježíše Krista. Nejvyšší hlavou církve je Ježíš Kristus, který skrze Ducha svatého přebývá v každém jednotlivém věřícím a vede jej a zmocňuje k tomu, aby plnil své specifické poslání jako úd Kristova těla. Každé společenství lidí v tomto světě, aby mohlo plnit své poslání, se nutně musí stát i organizovanou sociální institucí a potřebuje pracovníky, kteří mají odpovědnost a autoritu ve specifických službách. Církev je tedy nejen duchovním organismem, ale také organizací, která je spravována na základě určitých pravidel, řádu a forem řízení. Pavel píše do korintského sboru: „*Bůh není Bohem zmatku (ἀκαταστασία „nepořádku“), nýbrž Bohem pokoje... Všechno ať se děje slušně a spořádaně (κατὰ τάξιν podle řádu) (1K 14,33.40)*. Aby nevznikl zmatek, má se v církvi dít vše podle řádu, který však není jen lidským výtvozem, ale Božím řádem, jenž je v souladu s principy vyjádřenými v Božím slově. Jaké jsou tyto základní principy, jimiž se církev má řídit?

II/ Nejvyšší autoritou v církvi je Ježíš Kristus

Ježíši Kristu jako hlavě církve patří nejvyšší autorita. Jeho příklad života a služby, jeho vyučování je pro všechny křesťany nejvyšší normou. Ježíš si vyvolil apoštoly, kteří se stali očitými svědky jeho vzkříšení a byli samotným Ježíšem pověřeni, aby mu získávali učedníky ze všech národů, k čemu je začleňovali do jeho církve a učili je zachovávat vše, co jim Kristus přikázal (Mt 28,16-20). Apoštolé Ježíše Krista byli jeho mluvčími a zmocnění Duchem svatým. To co mluvili a psali, bylo podobně jako při starozákonních prorocích přímo Božím slovem. O prvotní církvi platilo, že ti, kdo se připojili k církvi „*vytrvale poslouchali učení apoštolů*“ (Sk 2,41, ČEP), nebo přesněji „*vytrvale zůstávali v učení apoštolů*“ (ČSP). Nikde v Novém zákoně není zmínka o tom, že by svůj apoštolský úřad předávali svým nástupcům, ale apoštolské učení je pro všechny následující generace zaznamenáno ve spisech Nového zákona, jež byly podobně jako starozákonní spisy napsány „*z popudu Ducha svatého*“ (2 Pt 1,21). Jak dosvědčuje i apoštol Pavel, „*veškeré Písmo pochází z Božího Ducha*“ (2 Tm 3,16). Podle Vyznání víry Církve bratrské „*Písmo svaté je nejvyšší autoritou naší víry a života*“ (str. 7).

III/ Zásadní rozhodnutí ve sboru činí shromáždění členů sboru

V řízení vší činnosti sboru pod autoritou Krista a Písma svatého pod vedením Ducha svatého je nejvyšším správním orgánem členské shromáždění. Všichni znovuzrození muži a ženy v církvi mohou bez lidských prostředníků vstupovat do Boží přítomnosti na základě Kristova smíření a skrze Ducha svatého (Žd 10,19-22). Věřící muži a ženy v církvi jsou všichni kněží (princip všeobecného kněžství) a nemají pouze stejná privilegia, ale též stejnou odpovědnost navzájem se milovat a sloužit si duchovními dary k dobru všech. Proto také zásadní rozhodnutí v církvi se i v době apoštolské činila všemi členy sboru (kázeň - Mt 18,15-18; 1 K 5,4, volba diakonů - Sk 6,5 „*celé shromáždění s tímto návrhem rádo souhlasilo*“), rozhodnutí jeruzalémského jednání a volba dvou poslů, kteří spolu s Barnabášem a Pavlem tato rozhodnutí formou dopisu předávají ostatním sborům (Sk 15,22-35).

IV/ Výkonným a řídicím orgánem sboru je staršovstvo

Jednotlivý sbor církve vede podle Nového zákona skupina starších. Již od své první misijní cesty bylo pro Pavla obvyklé, že v každém sboru spolu se svými spolupracovníky ustanovoval skupinu starších. „*V každé té církvi ustanovili starší a v modlitbách a postech svěřili učedníky Pánu, v kterého uvěřili*“ (Sk 14,23). Pavel k témuž nabádá svého spolupracovníka Tita. „*Proto jsem tě ponechal na Krétě, abys uvedl do pořádku, co ještě zbývá, a ustanovil v jednotlivých městech starší, jak jsem ti nařídil*“ (Tt 1,5). V obecné epištole Jakubově určené mnoha církvim Jakub očekává, že starší působí v každé novozákonní církvi, již je určen jeho dopis. „*Je někdo z vás nemocen? Ať zavolá starší církve, ti ať*

se nad ním modlí a potírají ho olejem ve jménu Páně“ (Jk 5,14). Dva důležité závěry lze vyvodit z tohoto přehledu novozákonních dokladů. Nikde se nehovoří o tom, že nějaká církev jakkoliv malá, měla pouze jednoho staršího. Vždy v každé církvi je tým starších. Druhý závěr je, že navzdory různým formám správy církve v Novém zákoně, spojeným a důsledným modelem je, že každá církev měla starší, kteří ji spravovali a bděli nad ní (Sk 20,28; 1 Pt 5,2-3).

Autoritu nemají starší sami v sobě, ale je odvozena od učení Pána Ježíše, jak je zaznamenáno a rozvíjeno v inspirovaném Písmu. Je zřejmé, že v novozákonní době jsou dvě označení pro stejný úřad. Jednoznačně to vyplývá např. z příběhu, kdy se Pavel loučí se staršími církve v Efezu a říká jim, „*Dávejte pozor na sebe i na celé stádo, ve kterém si vás Duch svatý ustanovil za strážce* (ἐπισκόπους biskupy), abyste byli pastýři Boží církve, kterou si Bůh získal krví vlastního Syna“ (Sk 20,28). Je zřejmé, že πρεσβύτερος „starší“ a ἐπίσκοπος („strážce“ Sk 20,21, „biskup“ 1 Tm 3,2; Tt 1,7) jsou dva různé výrazy pro jednu službu. Výraz „starší“ byl židovského původu (takto byli označováni vedoucí pracovníci již od nejstarších dob Izraele v Egyptě až po novozákonní dobu, kdy každá židovská synagoga měla své starší), zatímco výraz „biskup“ byl řeckého původu (byl používán pro městské úředníky, dohlázele na záležitosti města). Název πρεσβύτερος „starší“ vyjadřoval důstojnost služby a název ἐπίσκοπος „biskup“ označoval funkci strážce či správce.

Úkolem starších v Novém zákoně je řídit, vést, spravovat novozákonní církve. „*Neboť biskup má být bezúhonný jako správce Božího domu*“. Dále Pavel efezské starší nabádá, že mají být „*pastýři Boží církve*“ (Sk 20,28) a Petr obdobně vyzývá starší v křesťanských sborech, „*Starejte se jako pastýři o Boží stáde u vás*“ (1P 5,2). S posláním pastýře úzce souvisí posláni učitele a většina dnešních znalců Písma považují posláni „*pastýře a učitele*“ (Ef 4,11- protože se pro ně používá pouze jediný určitý člen) za jednu skupinu. Jednou z kvalifikací staršího je „*schopný učit*“ (1 Tm 3,2). V Tt 1,9 je o biskupu uvedeno, že má být „*pevný ve slovech pravé nauky, aby byl schopen jak povzbuzovat ve zdravém učení, tak usvědčovat odpůrce*“. Posláním těchto vedoucích pracovníků v církvi je mít duchovní zralost starších, být pastýři a vykonávat dohled nad správou církve. Tito vedoucí pracovníci v církvi mají funkční autoritu, ale ne hierarchickou nebo apoštolskou autoritu. Pluralita starších neznamena, že všichni mají stejné odpovědnosti a stejnou míru obdarování ve všech oblastech. Mezi staršími někteří mají větší obdarování v pastorační službě, jiní ve službě vyučování a kázání a další jsou obdarování pro administrativní službu. Nový zákon dosvědčuje pluralitu starších, což však nevylučuje vedoucí postavení jednoho staršího v místní církvi, který na sebe vezme „*břemeno kázání a vyučování*“ a tomu pak „*at' se dostane dvojnásobné odměny*“ (1 Tm 5,17). Tak je tomu dnes v případě pastorů nebo kazatelů, kteří pracují na plný pracovní úvazek.

Protože všechna zásadní rozhodnutí ve sboru má podle Nového zákona činit shromáždění všech jeho členů, pak i volba starších se má konat ve členském sborovém shromáždění. Je možné namítat, že Pavel a Barnabáš „*v každé té církvi ustanovili starší*“ (Sk 14,23) a Pavel též nařídil Titovi, aby „*ustanovil v jednotlivých městech starší*“ (Tt 1,5). To však nemusí znamenat, že volbu učinili pouze apoštolé, ale i v tomto případě mohlo předtím dojít též ke konzultacím ve sboru a ke společnému výběru starších. Výraz χειροτονειν „*ustanovit*“ znamená doslova „*zdvihnout ruku*“, odtud „*hlasovat*“, „*volit*“ (J. B. Souček). Kraličtí překládají, „*A zřídívše jim, podle daných hlasů, starší po církvech*“ (Sk 14,23). Když celé shromáždění rozhoduje o svých vedoucích pracovnících, je zde zdůrazněna odpovědnost vůči celému shromáždění. Správa církve nejlépe pracuje, pokud má souhlas těch, kteří jsou spravováni.

V diskuzi o starších Pavel říká, „*Neustanovuj nikoho v církvi ukvapeně, abys neměl spoluvinu na cizím hříchu*“ (1 Tm 5,22), doslovnější překlad z řeckého originálu zní „*Nezkládej na nikoho ukvapeně ruce. Neměj účast na cizích hříších*“ (ČSP). Je zřejmé, že při ustanovení starších na ně veřejně byly vzkládány ruce a tím byli pověřeni službou starších.

V/ Předpoklady pro službu staršího

Jakou kvalifikaci mají splňovat ti, kdo jsou kandidáty pro službu starších ve sboru? Na tuto otázku nacházíme jasnou a výstižnou odpověď v pokynech apoštola Pavla, které napsal v 1. Tm 3,1-7.

1/ Bezúhonnost. „*Biskup má být bezúhonný... Musí mít také dobrou pověst u těch, kdo jsou mimo*

církev, aby neupadl do pomluv a ďábových nástrah.“ „Bezúhonný“ neznamená bezchybný, protože v takovém případě by se starším sboru nemohl stát nikdo z lidí. Občanská bezúhonnost při získávání různých povolání se prokazuje čistým trestním rejstříkem. To pro volbu do staršovstva není postačující. „Bezúhonný“ znamená mít po svém znovuzrození neposkvrněnou pověst v církvi i mimo církev. Starší má být v celém způsobu svého života ostatním příkladem. Z Boží milosti, která při něm podobně jako při Pavlovi nepracovala nadarmo, jeho život vyzývá ostatní: „*Jedněte podle mého příkladu, jako já jedním podle příkladu Kristova*“ (1 K 11,1), a podobně jako Timoteus je Božím slovem vybízen, „*bud' vzorem v řeči, v chování, v lásce, ve víře, v čistotě*“ (1 Tm 4,12).

2/ Věrnost v manželství a ukázněnost v rodině. „*Jen jednou ženatý... Má dobře vést svou rodinu a mít děti poslušné a počestné; nedovede-li někdo vést svou rodinu, jak se bude starat o Boží církev?*“ Duchovní pastýř, který má vyučovat a vést druhé musí sám prokazovat věrnost svému životnímu partnerovi a mít neposkvrněnou pověst v oblasti sexu a manželství. Ženatý pastýř je povolán k vedení ve dvou rodinách, své a Boží, a ta první je místem tréninku pro tu druhou. Pokud není schopen vést svou rodinu, jak bude schopen se starat o Boží církev. Nelze očekávat kázeň v místním sboru, kde kazatel a starší se nenaučili ji vykonávat ve své vlastní rodině.

3/ Ovládání sebe sama a další projevy duchovní zralosti. Pod tímto nadpisem můžeme shrnout tyto biblické požadavky na staršího, „*sřídmý, rozvážný, řádný, pohostinný...ne pijan, ne rváč, nýbrž vlídný, smírlivý, nezištný*“. Ovládání sebe sama je nepostradatelnou kvalitou křesťanských vedoucích. Jak může řídit druhé, když nejsem schopen mít moc nad sebou sama a přikázat sám sobě. Ovoce Ducha je „*sebeovládání*“ (Ga 5,23). Na rozdíl od falešných učitelů, které Pavel charakterizuje jako ty, kdo mají zalíbení „*ve sporech a slovních potyčkách*“ (1 Tm 6,4), praví křesťanští učitelé mají být především vlídní. Vlídnost znamená jemnost, mírnost, tichost, něžnost, laskavost, milosrdnost. Jedná se o jedinečnou vlastnost samotného Pána Ježíše (Mt 11,29). Apoštol Pavel napomíná korintské „*tíše a mírně po způsobu Kristově*“ (2 K 10,1). Protože vlídnost, mírnost, tichost je ovoce Ducha svatého, měla by charakterizovat všechny Ježíšovy učedníky a specificky křesťanské vedoucí, kteří jsou služebníci Páně. K duchovní zralosti patří též správný vztah k penězům, ἀφιλόργυρος „*nezištný*“, což doslova znamená „*ne milovník peněz*“. φιλόξενος „*Pohostinný*“ doslova znamená „*milující cizí osoby*“ a prokazuje se ochotným dáváním.

Aby se mohla plněji projevit duchovní zralost a ovoce Ducha svatého, je k tomu třeba určitý čas života víry. Proto kandidát na staršího, „*Nemá být nově pokřtěný, aby nezpyšněl a nepropadl odsouzení ďáblu*“. Když někdo je pověřen ve sboru velkou odpovědností příliš brzo, hrozí zde nebezpečí pýchy, která předchází pád. Pýcha stála na počátku pádu satana a jeho odsouzení a podobně i v případě vedoucího pracovníka v církvi vede k odsouzení. Proto pokora je nutnou kvalifikací pro služebníky církve, včetně pokory před Bohem v životě osobní zbožnosti, víry a poslušnosti.

4/ Když si shrneme kvalifikační požadavky na staršího sboru, vidíme, že rozhodující jsou charakterové rysy a postoje srdce, duchovní zralost, nebo jinak vyjádřeno zřetelné projevy ovoce Ducha svatého. Samozřejmě si každý z nás uvědomuje, že mu ještě mnohé chybí k tomu, aby toto požadované ovoce Ducha svatého nesl v plnosti. Právě vyšší odpovědnosti ve službě ve sboru však duchovně rosteme. Proto by nás Písmem požadované kvalifikační požadavky na staršího sboru neměly od této služby odrazovat, ale právě naopak je Pavel začíná povzbuzením a vybídnutím, „*Kdo chce být biskupem, touží po krásném úkolu*.“ Pokud si myslíme, že nemáme potřebné obdarování ke službě v církvi, pak si uvědomme, že jediné obdarování, které je výslovně uvedeno pro kandidáta pro volbu do staršovstva je schopnost učit, což jak jsme si ukázali, přímo souvisí s posláním starších. Samozřejmě různá obdarování a charismata Ducha svatého jsou též velmi potřebná pro službu v církvi, avšak ty dává jako dary milosti sám Bůh, který vystrojuje pracovníky do své služby podle toho, jak to jeho církev potřebuje.

Pro zvolení do služby staršího sboru jsou potřebné tři podstatné věci: povolání od Boha, jež církev rozpoznává tím, že jej pověří touto službou, ochota a touha jednotlivce po krásném úkolu sloužit Bohu a Kristově církvi a touha růst v duchovní zralosti znovuzrozeného člověka.

Mgr. Karel Taschner, Th.D.